

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת ערבית ואסלאם

ט"/תמוז/תשע"ח
22/06/18

קטעי עיתונות לבגרות – תשע"ט

מורים יקרים,

לפניכם שני מאמרי אקטואליה, המיועדים לבחינות הבגרות בשנת הלימודים תשע"ט:

1. **على أنهار بابل – يهود العراق**

2. **أللغة العربية**

1

המאמר הראשון נכתב במסגרת התוכנית להעצמת הזהות של יהדות ספרד והמזרח במערכת החינוך, והשני לקוח מתוך חוברת המאמרים המקיפה "יחידות הוראה בנושאי אקטואליה בעולם הערבי", הכוללת מקבץ מאמרים ותרגילים, שמהם נקבעים קטעי האקטואליה מדי שנה.

לכל מאמר הוספנו שאלה מסכמת, תרגילי פועל בדרגת קושי עולה ותרגילי תחביר במתכונת בחינות הבגרות.

להזכירכם! סעיף המילים: **تَرْجِمُ وَأَحْفَظُ** מכיל את המילים שהן בגדר חובה לבחינות הבגרות בכתב (בפרק: עיתונות).

ברצוננו להודות לגב' יפה רוטשטיין על הייעוץ הלשוני ועל הערותיה המקצועיות.

אנו מאחלות לכם עבודה פורייה, ולתלמידיכם הצלחה בבחינות הבגרות!

סיגלית שושן

דלית זלצר

מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם

מדריכה ארצית לחט"ע

יהודי עיראק

כתבה: דלית זלצר*

על אנהאב בבל¹ – יהודי עיראק²

- 1 יִעֲבֵר יְהוּדֵי עִירָאק מִן אֶדְמַת הַטּוֹאֲנִים הַיְהוּדִיִּים בְּעוֹלָם, וְתִגְדֹּר גְּדוֹר הַזֶּה הַגְּלוּתִי
- 2 הַמְּחִידָה לְעוֹלָם הַשֵּׁשֶׁת לְפָנֵי הַמִּלָּד. בְּעַד דְּמַר הַהִיכָל הָאוֹל (586 ק.מ.) אֲגָלִי הַמֶּלֶךְ
- 3 נְבוּזַדְנֶצֶר הַשֵּׁנִי הַיְהוּדִי לְעִיר בָּבֶל, חַיִּת נִשְׂתָּה גְלוּתִי יְהוּדִיִּים חֲדִידָה וּמְזַדְהֶרֶה.
- 4 בְּעִיר עִירָאק הַמְּעַסֵּר הָיְתָה הַגְּלוּתִי הַגְּדוֹלָה מִן יְהוּדֵי עִירָאק שֶׁנִּסְכְּנוּ בְּעִיר הַרְיֵסִי
- 5 מִתּוֹ בִּגְדָד וּבְבִצְרָה וּמְוַסֵּל וְגַם מִן הָעִיר, וְהָיְתָה קְבוּצָה קְטַנָּה מֵהֶם שֶׁנִּסְכְּנוּ בְּרִיִּף.
- 6 יִמְכְּרוּ הַיְהוּדִים אֶת הָעֵלֶם בֵּין מְסֻלְמֵי עִירָאק וְיְהוּדֵיהָ הָיְתָה גְּלוּתִי לְעֵלֶם, וְהָיְתָה הַקְּבוּצָה תִּנְעַם
- 7 בְּחַיַּת הָאִמְנָה הַמְּסֻתֶּרֶת מֵעַלְמֵי הַבְּלָד. וְהָיְתָה הַיְהוּדִים יִשְׁמְרוּן בְּעֵמָל הַיְהוּדִיִּים
- 8 הַמְּחִלְפֵּה, וְהָיְתָה בְּחֻזְתָּם בְּנוֹק עֲדִידָה וְעֵדָה שִׁנְאָת כַּאֲבִסְטָה וְאֵתָת וְאֲחֻזִּי
- 9 וְאֲחֻשָׁב וְאֲדוּוֹיָה וְאֲמִשְׁתָּה וְתִבְעַת וְגַם אֲחֻזָּה וְגַם אֲחֻזָּה בְּעֵמָל הַיְהוּדִים הַרְיֵסִי
- 10 כַּאֲבִסְטָה וְשִׁנְאָת וְשִׁנְאָת וְשִׁנְאָת. וְהָיְתָה הַיְהוּדִים בְּעִיר עִירָאק חַיִּת כַּאֲבִסְטָה
- 11 וְזִכְרֵה בְּעִיר הַחֲקוּמָה הַעִירָאקִי עַם 1921 יְהוּדִיִּים וְיִדְעֵי חֲסִקִיל סַסוֹן.
- 12 בְּעִיר 1 חֲרִיבָן 1941 מ, חֲלָל חֲתֻפָּלָהם בְּעִיר הַעֲנִסְרָה, תִּגְרָשׁ הַיְהוּדִים בְּעִיר בִּגְדָד לְעֵמָלִי
- 13 קָטַל וְנִהַב לְמִמְתָּלָת, וְעִירָתָה הַזֶּה הַעֲמִלִּיָּת בְּשֵׁם הַפְּרֻהוּד³. וְקַד רִבְטָה הַעֲדִיד מִן
- 14 הַמְּוִרְחִיִּין בֵּין אֲחֻדָּת הַפְּרֻהוּד וּבֵין הַדְּעֵאִי הַנַּאצִּי⁴.

* תודה לגב' יפה רוטשטיין על הייעוץ הלשוני ועל הערותיה המועילות.

¹ וְקָעַת בָּבֶל בְּעִיר הַרְיֵסִי, בֵּין תְּהֵרִי דְּחֵלָה וְהַרְיֵסִי, 110 ק"מ מִן הַיְהוּדִים בִּגְדָד.

² לְקִרְיָה נֹסֶפֶת רָאָה:

סְעִדוֹן, חַיִּים (עוֹרֵד), 2002. קְהִילוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִזְרַח הַתְּשֻׁעָה-עֶשְׂרֵה וְהַעֲשָׂרִים: עִירָאק, יְרוּשָׁלַיִם: מִשְׁרַד הַחִינוּךְ וּמְכוּן בֵּן צְבִי.

³ רָאָה: סוֹמֵךְ, שְׁשׁוֹן, 2004. בְּגִדָד, אֲתָמוֹל, תֵּל אֲבִיב: הוֹצָאת הַקִּיבוּץ הַמְּאוּחָד, 104-109.

⁴ לְקִרְיָה נֹסֶפֶת רָאָה אֲתָר "יָד וְשֵׁם":

http://www.yadvashem.org/odot_pdf/Microsoft%20Word%20-%201867.

- 15   15   فِي إِطَارِ الإِضْطِرَابَاتِ قُتِلَ 179 يَهُودِيًّا وَأُصِيبَ 2118. وَصَلَ عِدَدُ الأَشْخَاصِ الَّذِينَ هُجِبَتْ
- 16   16   مُتَلَكَّائُهُمْ إِلَى 50 أَلْفًا. أَرْهَبَتْ هَذِهِ المَذَابِحَ يَهُودِ العِرَاقِ، وَتَرَكَتْ فِي نَفْسِهِمْ أَثَرًا عَمِيقًا.
- 17   17   وَبَيْنَ العَامِ 1950-1952 فَزَّ أَكْثَرُ مِنْ 110 أَلْفِ يَهُودِيٍّ مِنَ العِرَاقِ ضِمَّنَ عَمَلِيَّاتِ "عِزْرَا
- 18   18   وَنَحْمِيَا"⁵. اليَوْمَ يَعِيشُ فِي بَغدَادِ عَدَدٌ ضَعِيفٌ مِنَ اليَهُودِ، كَمَا يَبْدُو مُجَرَّدَ ثَمَانِيَّةٍ⁶.

אֲלֻמְרָדָת

בְּלַד אֲלֻרְאִדִּינִי – ארץ שני הנהרות, מסופוטמיה (כינוי לעיראק)	מְעַסֵּר – בן זמננו, עכשווי, מודרני	نَهَب – שוד, ביזה
طَائِفَةٌ (ج) طَوَائِف – עדה, קהילה	غَالِيَّة – רוב	مُتَلَكَّات – רכוש, קניין, נכסים
جَذْر (ج) جُذُور – שורש	فِتَّة (ج) فِتَات – קבוצה, חבורה	إِضْطِرَابَات – מהומות
بَجِيد – מפואר, מהולל	رِيْف – אזור כפרי	أَرْهَب – הפחיד את... הטיל אימה על...
دَمَار – הרס, חורבן	مُسْتَقَر – יציב, קבוע	مَذْبَحَةٌ (ج) مَذَابِح – טבח, רצח המוני
ق.מ. – قَبْلَ المِيلَاد – לפני הספירה	صَيْدَلَةٌ – רוקחות	أَثَر (ج) آثَار – סימן, חותם, עקבות
أَجَلِي – הגלה את... מ..	سَاهَم – השתתף ב... לקח חלק ב...	فَرَّ (ج) – ברח, נמלט
نَشَأَ (ج) – נוצר, גדל, צמח	عِيدُ العُنْصَرَةِ – חג השבועות	ضَعِيف – קטן, זעיר, זניח
إِزْدَهَرَ – פרח, שגשג	تَعَرَّضَ إِلَى / ل – נחשף ל... עמד בפני...	

⁵ ראה: מאיר- גליצנשטיין, אסתר. 2014. "בכי על נהרות בבל: יהודי עיראק 1950-1951: מהגירה לגירוש". עתמול 237: 7-10.

⁶ על שירת געגועים ליהודי עיראק ראה: גבאי, צבי. 2016. "סנונית של שירה אנושית ופטריוטית בעיראק". ביטאון המורים לערבית ולאסלאם 44: 133-135.

أجيبوا عن الأسئلة:

1- متى وصل اليهود إلى بابل؟

2- أكملوا: قَبْلَ نَفْيِ الْيَهُودِ إِلَى بِلَادِ الرِّافِدَيْنِ _____ الهيكَلِ الأوَّلِ.

3- تُذَكِّرُ فِي النَّصِّ الْمَدْنَ بَغْدَادَ وَالْبَصْرَةَ وَالْمَوْصِلَ لِأَنَّ _____

4- إختاروا الجواب الصحيح:

حتى الأربعينات عاش اليهود والمسلمون في العراق...

أ. في خَوْفٍ دَائِمٍ.

ب. في تَعَايُشٍ وتعاون اقتصادي.

ت. بِدُونِ أمانَةٍ واستقرار.

5- أجيبوا بالعبرية: ما هي المَجالات الاقتصادية التي تَخَصَّصَ فيها يهود العراق؟ (أذكرُوا سبعة مجالات على الأقل).

6- أكملوا القطعة التالية (استعينوا بمخزن الكلمات. تُوجد في المخزن كلمتان زائدتان):

إنْدَمَجَ يَهُودُ الْعِرَاقِ _____ تَامًّا فِي حَيَاةِ الشَّعْبِ الْعِرَاقِيِّ وَعَمِلُوا فِي _____ مُتَنَوِّعَةً مِنْ

بَيْنَهَا ال _____ وَالصَّيْدَلَةَ وَال _____ . إِشْتَرَكَتِ الطَّائِفَةُ فِي بِنَاءِ ال _____ الْعِرَاقِيَّةِ

وَنَعِمَتْ بِال _____ الْهَادِئَةِ وَالْمُرِيحَةِ.

طِبٌّ دَمَارٌ دَوْلَةٌ اضْطِرَابَاتٌ انْدِمَاجًا طِبَاعَةٌ حَيَاةٌ صِنَاعَاتٌ

7. إختاروا الأجوبة الصّحيحة:

ما هي القيم التي انعكست في العلاقات بين يهود العراق ومسلميها خلال العشرينات؟
(يُمكن الاختيار عدّة بنود).

أ. قيمة الاحترام المُتبادل

ب. حُبّ الوطن

ت. قيمة الصدق

ث. قيمة التسامح

8. أحيوا بالعبريّة: مَنْ هو حسيقل ساسون؟

---

9. أكتبوا بالعبريّة عدّة تفاصيل عن الفرهود. استعينوا بالمعلومات المذكورة في النصّ.

---

10. أحيوا بالعبريّة: إلى ماذا يُنسب التّاريخان: ١٩٢١, ١٩٤١.

---

11. أكتبوا "صحيح" أم "خطأ":

أ. في إطار عمليّة "عزرا ونحميا" هرب يهود العراق إلى دولة إسرائيل. _____

ب. وقعت عمليّة "عزرا ونحميا" في الأربعينات. _____

ت. قرّر عدد كبير من اليهود البقاء في العراق. _____

12. سؤال شامل

رَتَّبُوا الجمل التَّالِيَةَ حسب تسلسل الأحداث/ سَدِّروا ات המשפטים הבאים לפי סדר התרחשותם.

٤. شغل حسقيل ساسون مَنْصِبَ وزير المَالِيَّةِ في الحكومة العراقيَّة. _____
٢. هرب اليهود من العراق إلى إسرائيل ضِمْنَ عمليَّات "عزرا ونحميا". _____
٥. أُجِّلِيَ اليهود إلى بابل. _____
٦. نَعِمَتِ الطَّائِفَةُ اليهوديَّةُ بالحياة المُسْتَقَرَّة. _____
٧. أَرْهَبَتْ عمليَّات العُنْفِ ونَهَب المُمْتَلِكات يهود العراق. _____
٦. دُمِّرَ الهيكل الأوَّل. _____
٨. نَشِبَتْ أعمال القَرْهُود في بغداد. _____

ترجم واحفظ:

طَائِفَةٌ (ج) طَوَائِفُ	غَالِيَّةٌ	مِهْنَةٌ (ج) مِهَنٌ	نَهَبَ (لـ)	أَرْهَبَ
دَمَارٌ	فِتْنَةٌ	سَاهَمَ	مُمْتَلِكَاتٌ	أَثَرَ (ج) آثَارٌ
مُعَاصِرٌ	مُسْتَقَرٌّ	تَعَرَّضَ إِلَى / لِ	إِضْطِرَابَاتٌ	فَرَّ (لـ)

أجيبوا شفهيًا:

1- تحدّثوا عن شخصيَّات إسرائيليَّة مشهورة من أصلٍ عراقيٍّ وعن إِسْهَامِهَا (תרומתם) في المجتمع الإسرائيليِّ (في مجالاتٍ مُختلفة).

2- تُعْتَبَرُ سنة ١٩٤١ نُقْطَةَ تَحْوُلٍ (נקודת מפנה) في تاريخ يهود العراق. صِفُوا التَّعْيِيرَاتِ الَّتِي حدثت في حياة الطَّائِفَةِ اليهوديَّةِ العراقيَّةِ قبل هذه السَّنَةِ وبعدها.

- תרגילי פועל -

מתוך המאמר: "עלי أنهار بابل – יהוד العراق"

א. להלן פעלים מתוך הקטע שקראתם. נתחו אותם לשורש, בניין, גוף וצורה דקדוקית ותרגמו.

דוגמה:

תרגום	גוף	זמן	בניין	שורש	הפועל
בטוחה, שלוהה, רגועה	יחידה	בינוני פועל	1	أمن	أَمِنَ

1. يُعْتَبَرُ   2. تَعَوَّدُ   3. أَجْلَى   4. مُزْدَهَرَةٌ   5. مُعَاَصِرُ   6. كَانَتْ
7. قَوْلٌ   8. مُسْتَقَرَّةٌ   9. يَفْؤُمُونَ   10. مُخْتَلِفَةٌ   11. بِنَاءٌ   12. يُدْعَى
13. عُرِفَتْ   14. إِضْطِرَابَاتٌ   15. أُصِيبَ   16. فَرَّ   17. يَعِيشُ   18. يَبْدُو

ב. הפכו את הפעלים הבאים מעבר לעתיד.

1. نَشَأَتْ ( )   2. أَجْلَى   3. كَانَتْ ( )   4. تَعَرَّضَ   5. وَصَلَ ( )   6. فَرَّ ( )

ג. כתבו את צורות המצדר של הפעלים הבאים.

1. سَاهَمَ   2. قُتِلَ   3. أُصِيبَ   4. أَرْهَبَتْ   5. وَصَلَ   6. يُعْتَبَرُ
7. أَجْلَى   8. اسْتَقَرَّ   9. أَعَادَ   10. قِيلَ   11. بُنِيَ   12. تَعَرَّضَ

- תרגילי תחביר -

מתוך המאמר: "עלי אנהר בابل – יהודי העיראק"

ענו על השאלות הבאות. נקדו את כל המשפטים שאינם מנוקדים באופן מלא (ניקוד פנימי וסופי).
أجيبوا عن الأسئلة. شكّلوا الجمل تشكيلاً تاماً.

1. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

يُعتبر اليهود في العراق من أقدم الطوائف اليهودية في العالم.

---

2. שללו את המשפט באמצעות לא הנافية للجنس.

هناك علاقات وثيقة تاريخية بين يهود العراق ومسلميها.

---

3. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

ما أغنى رجال الصناعة اليهود في العراق!

---

4. נסחו את המשפט הבא באמצעות תיאור מצב.

هاجر اللاجئون إلى قارة أوروبا وهم يسرون نحو مستقبل جديد.

---

5. השמיטו את אל היידוע מהמילה המסומנת בקו ושנו את המשפט בהתאם.

شاهدتُ الفيلم السينمائي الذي يعتمد على رواية الكاتب الإسرائيلي "إيلي عامير".

---

6. הקדימו למשפט إن ושנו את המשפט בהתאם.

يَنطِقُ ممثلو الفيلم الإسرائيلي "مطير الحمام" باللهجة البغدادية اليهودية وباللهجة العامية العراقية.

---

7. השמיטו את אל היידוע מהמילה המסומנת בקו.

بعد هجرة يهود العراق أصبحت دولة إسرائيل المركز الرئيسي لمُتكلّمي اللهجة اليهودية العراقية.

---

8. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

هَرَبَ فِي بَدَايَةِ الْحَمْسِينَاتِ مُعْظَمُ يَهُودِ الْعِرَاقِ خَوْفًا مِنْ أَعْمَالِ الْعُنْفِ.

---

9. הוסיפו את המילה ודאוד אחרי המילה صالح ושנו את המשפט בהתאם לכללי הזוגי.

صَالِحِ الْكُوَيْتِيِّ هُوَ يَهُودِيٌّ عِرَاقِيٌّ وُلِدَ فِي الْكُوَيْتِ, وَكَانَ مُوسِيقِيًّا اشْتَهَرَ فِي ثَلَاثِينَاتِ وَأَرْبَعِينَاتِ الْقَرْنِ الْعَشْرِينَ.

---

10. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

بَلَغَ عَدَدُ الْأَشْخَاصِ الَّذِينَ تَمَّ نَهْبُ مُتْلَكَائِهِمْ فِي بَغْدَادِ 50 أَلْفًا.

---

11. נסחו את המשפט הבא באמצעות עתיד מנצוב.

زادت الحكومة العراقية ضغوطها باتجاه الأقلية اليهودية وقررت منع اليهود من السفر.

---

12. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

تأثر المجتمع اليهودي بالمجتمع العربي المحيط به تأثيرًا عميقًا وربطت بينهما علاقات صداقة.

اللغة العربية

- 1 يَسْتَعْمِلُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ الْآنَ أَكْثَرَ مِنْ ٢٠٠ مليون شخص، يَعِيشُ أَكْثَرُهُمْ فِي الْعَالَمِ
- 2 الْعَرَبِيِّ. وَتُسْتَعْمَلُ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ أَيْضًا فِي بَعْضِ مَنَاطِقِ إِفْرِيقِيَا غَيْرِ الْعَرَبِيَّةِ مِثْلَ زَنْجِبَارِ
- 3 وَيُوغَنْدَا وَفِي جَزِيرَةِ مَالِطَا وَفِي مَنَاطِقِ جَنُوبِ غَرْبِ إِيرَانَ وَجَنُوبِ تُرْكِيَا. وَقَدْ
- 4 اسْتُعْمِلَتْ فِي جَزِيرَةِ صِقِلِيَّةٍ حَتَّى الْقَرْنَ الثَّامِنَ عَشَرَ وَفِي جَنُوبِ إِسْبَانِيَا حَتَّى الْقَرْنَ
- 5 الْخَامِسَ عَشَرَ. وَاللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ الْآنَ مِنْ اللُّغَاتِ الرَّسْمِيَّةِ فِي الْأُمَمِ الْمُتَّحِدَةِ.
- 6 وَأَحِيرًا فَإِنَّ لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ أَهْمِيَّةً دِينِيَّةً لِأَنَّ كَثِيرًا مِنْ أَلْفِ مِليُونِ مُسْلِمٍ فِي جَمِيعِ بِلَادِ الْعَالَمِ.
- 7 لَا يَخْتَلِفُ الْوَضْعُ اللَّغَوِيُّ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ الْآنَ كَثِيرًا عَنِ الْوَضْعِ فِي آيَّةِ فِتْرَةٍ مَعْرُوفَةٍ فِي
- 8 تَارِيخِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ. فَالْعَرَبُ يَسْتَعْمِلُونَ هَجَاتٍ مَحْكِيَّةً مُخْتَلِفَةً فِي حَيَاتِهِمِ الْيَوْمِيَّةِ كَمَا
- 9 كَانَ أَجْدَادُهُمْ يَسْتَعْمِلُونَ هَجَاتٍ قَبَلِيَّةً قَبْلَ الْإِسْلَامِ .
- 10 وَيَسْتَعْمِلُونَ الْفُصْحَى فِي الْقِرَاءَةِ وَالْكِتَابَةِ وَلِلْإِسْتِمَاعِ لِلرَّادِيُو وَالتَّلْفِزِيُونِ وَالْحُطْبِ
- 11 السِّيَاسِيَّةِ وَالدِّيْنِيَّةِ وَالْمُحَاضِرَاتِ كَمَا كَانَ أَجْدَادُهُمْ يَسْتَعْمِلُونَ الْفُصْحَى فِي الشُّعْرِ
- 12 وَالْحُطْبِ وَالدُّرُوسِ وَكِتَابَةِ الْكُتُبِ.
- 13 وَالْفُصْحَى وَاحِدَةٌ فِي كُلِّ الْبِلَادِ الْعَرَبِيَّةِ كَمَا كَانَتْ مُنْذُ الْفِتْرَةِ الَّتِي جَاءَتْ قَبْلَ
- 14 الْإِسْلَامِ، وَاللَّهَجَاتُ تَخْتَلِفُ مِنْ بِلَدٍ إِلَى بِلَدٍ مِثْلَمَا اخْتَلَفَتْ هَجَاتُ الْقَبَائِلِ الْعَرَبِيَّةِ
- 15 الْقَدِيمَةِ. وَرَغْمَ الْاِخْتِلَافَاتِ بَيْنَ اللَّهَجَاتِ الْعَرَبِيَّةِ الْحَدِيثَةِ فَإِنَّ الْعَرَبَ الَّذِينَ يَتَكَلَّمُونَ
- 16 لِهَجَاتٍ مُخْتَلِفَةً يَسْتَطِيعُونَ التَّفَاهُماً فِي أَكْثَرِ الْأَحْوَالِ، فَالْمِصْرِيُّ يَتَفَاهَهُمْ مَعَ الْعِرَاقِيِّ
- 17 وَالسَّعُودِيِّ مَعَ اللَّيْطِيِّ. وَمَعَ ذَلِكَ هُنَاكَ بَعْضُ الصُّعُوبَاتِ فِي التَّفَاهُهِمْ، خَاصَّةً إِذَا كَانَ
- 18 الْمُتَكَلِّمُونَ غَيْرَ مُتَعَلِّمِينَ أَوْ إِذَا كَانُوا مِنْ دَوْلٍ بَعِيدَةٍ مِثْلَ الْعِرَاقِ وَالْمَغْرِبِ.
- 19 إِنَّ الْعَرَبِيَّةَ الْفُصْحَى مُهِمَّةٌ جَدًّا عِنْدَ الْعَرَبِ لِأَنَّهَا لُغَةُ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ وَالْحَدِيثِ الشَّرِيفِ
- 20 وَلِأَنَّهَا لُغَةُ الْكُتُبِ الْقَدِيمَةِ وَالْحَدِيثَةِ. وَيَعْتَقِدُ الْكَثِيرُ مِنَ الْعَرَبِ أَنَّ اللَّهَجَاتِ الْعَرَبِيَّةَ
- 21 خَطَرٌ عَلَى الْوَحْدَةِ الْعَرَبِيَّةِ بِسَبَبِ كَثْرَتِهَا وَاخْتِلَافِهَا مِنْ بِلَدٍ إِلَى بِلَدٍ وَمِنْ مَنَاطِقِ إِلَى
- 22 مَنَاطِقِ فِي نَفْسِ الْبِلَدِ.

ألفردات

زنجبار - زنزيبر	فَرْن (ج) فُرُون - مאה (شנים)	صُعُوبَة (ج) ات - كوشي
يوغندا - اوغندا	فَتْرَة (ج) فَتْرَات - تقופه, פרק זמן	مُتَعَلَّم - משכיל
صِقْلِيَّة - سيزيليا	هَجْحَة (ج) هَجْحَات - להג, דיאלקט	خَطَر (ج) أَخْطَار - סכנה
أَهْمِيَّة - חשיבות	جَدَّ (ج) أَجْدَاد - סב	قَبِيلَة (ج) قَبَائِلُ - שבט
مَحْكِيَّة - מדוברת	خُطْبَة (ج) خُطَب - נאום, דרשה	قَبْلِيّ - שבטי
	مُمَيِّز (ج) ات - מאפיין	مِثْلَمَا - כמו

أجيبوا عن الأسئلة:

- 1- أجيبوا بالعربية: أين تُستخدم اللغة العربية في أيّامنا؟
- 2- أكملوا: تُذكَرُ في النصِّ صقْلِيَّة وجنوب إسبانيا لأنَّ _____
- 3- إختاروا الجواب الصحيح: إنّ اللغة العربية مهمّة لأنّها
  - أ- إحدى اللغات الرّسميّة في الأمم المتّحدة.
  - ب- لغة القرآن الكريم الذي نزل من السّماء.
  - ت- لغة الأمّ لأكثر من مائتيّ مليون شخصٍ في دول كثيرة.
  - ث- كلّ الأجوبة صحيحة.
- 4- قارنوا بين الحالة اللّغويّة في العالم العربيّ في الجاهليّة والآن. أذكروا ثلاثة تفاصيل على الأقلّ.
- 5- أكتبوا "صحيح" أم "خطأ": يمكن للعرب أن يفهموا جزئيًّا إذا تكلموا بلهجات مختلفة.
- 6- أكملوا: للغة العربية الفصحى أهميّة كبرى لأنّها واحدة ومشاركة لكلّ العرب أينما سكنوا وهي لغة _____ والحديث الشريف. كما كُتِبَتْ بواسطتها _____ الجديدة والقديمة.
- 7- ما هي الأخطار التي تكمنُ في العربية العاميّة؟ أذكروا خطريّين على الأقلّ.

8- سؤال شامل

أكملوا القطعة التالية (استعينوا بمخزن الكلمات):

اللغة العربية مقدّسة للمسلمين في أنحاء _____ لأنّها لغة _____ الكريم
والحديث ال _____ . فإنّ الفصحى _____ في كلّ العالم العربيّ ويستعملها
العرب ليل _____ وأل _____ وليل _____ إلى وسائل الإعلام.
أمّا اللغة العاميّة فيتكلّمها معظم الناس كلهم اليوميّة. كان تعدّد اللهجات موجودًا
عند العرب من _____ الجاهليّة, حيث كانت هناك لهجة لكلّ _____ من
القبائل. اللهجات المحليّة _____ من بلد إلى بلد ومن منطقة إلى منطقة في
_____ البلد. ولذلك تُعتبر اللهجات المحكيّة عند الكثير من ال _____
خطراً على _____ العربيّة. ورغم هذه _____ يستطيع المتكلّمون باللهجات
المحليّة التفاهم مع غيرهم من العرب.

مخزن الكلمات:

الاختلافات	استماع	قبيلة	أيام	القرآن	شريف	قراءة
تختلف	العالم	واحدة	نفس	عرب	كتابة	الوحدة

ترجم واحفظ:

قَرْن (ج) قُرُون   أهميّة   لهجة (ج) لهجات   خُطبة (ج) خُطَب   تفاهم
فَترَة (ج) فَتَرات   لغة محكيّة   قبيلة (ج) قبائل   صُعبَة (ج) ات   مُتعلّم

أجيبوا شفهيًا:

- 1- تحدّثوا عن أهميّة تعليم اللغة العربيّة في دولة إسرائيل.
- 2- أذكروا مُميّزات اللّغة العربيّة الفصحى بالمقارنة مع اللّغة العاميّة.

- תרגילי פועל -
מתוך המאמר: "اللغة العربية"

א. להלן פעלים מתוך הקטע שקראתם. נתחו אותם לשורש בניין, גוף וצורה דקדוקית ותרגמו.

דוגמה:

תרגום	צורה דקדוקית	גוף	בניין	שורש	הפועל
באה	עבר	נסתרת	1	جاء	جاءت

1. يَعِيشُ 2. تُسْتَعْمَلُ 3. أُسْتُعْمِلَتْ 4. مُتَّحِدَةٌ 5. مَعْرُوفَةٌ 6. مَحْكِيَّةٌ
7. قِرَاءَةٌ 8. إِسْتِمَاعٌ 9. مُحَاضِرَاتٌ 10. إِسْلَامٌ 11. إِخْتِلَافَاتٌ 12. يَتَكَلَّمُونَ
13. يَسْتَطِيعُونَ 14. تَفَاهُمٌ 15. مُتَكَلِّمُونَ 16. مُتَعَلِّمُونَ 17. كَانُوا 18. يَعْتَقِدُ

ב. כתבו את צורות המצדר של הפעלים הבאים.

1. تَسْتَعْمِلُ 2. مُخْتَلَفَةٌ 3. أَسْتَطِيعُ 4. يَتَفَاهَمُونَ 5. مُتَعَلِّمُونَ 6. كَانُوا

ג. הפכו את הפעלים הבאים מעבר לעתיד.

1. إِسْتَطَاعَ 2. أُسْتُعْمِلُوا 3. تَعَلَّمْتِ 4. كُنْتِ 5. إِعْتَقَدَنْ 6. تَكَلَّمْتِ
7. تَفَاهَمُوا 8. إِخْتَلَفْنَا 9. قَرَأْتُمْ ( ) 10. عَشْنَا ( ) 11. عُرِفَ 12. إِسْتَمَعْتُمْ

- תרגילי תחביר -

מתוך המאמר: "اللغة العربية"

ענו על השאלות הבאות. נקדו את כל המשפטים שאינם מנוקדים באופן מלא (ניקוד פנימי וסופי).
أجيبوا عن الأسئلة. شكّلوا الجمل تشكيلاً تاماً.

1. הפכו את המשפט למשפט שאלה הפותח במילה כִּם.

يستعمل اللغة العربية الآن أكثر من ٢٠٠ مليون شخص في العالم.

2. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

يَتِمُّ تَدْرِيسُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بِشَكْلِ رَسْمِيٍّ فِي دَوْلَةِ إِسْرَائِيلِ فِي الْمَدَارِسِ الْإِعْدَادِيَّةِ
وَالثَّانَوِيَّةِ.

3. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית בו.

مَا أَجْمَلَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ!

4. הקדימו למשפט מן המעוּפּ אֵן ושנו את המשפט בהתאם.

يستطيع المتكلمون باللهجة المغربية التفاهم مع غيرهم من العرب جزئياً.

5. כתבו את המשפט הבא בדרך חלופית של אفعال התفضיל.

ماذا سيكون الحلّ الأمثل للمشاكل التي تواجهها اللغة العربية في العصر الحاضر؟

6. הקדימו למשפט הבא את הצירוף לא יزال.

إنّ الصراع بين اللغة العربية الفصحى واللغة العربية العامية قائم.

7. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.

يُعْرَبُ الْمُعَلِّمُونَ الْعَرَبُ عَنِ الْقَلْقِ الشَّدِيدِ بُحَاةَ مَا يَشْهَدُونَهُ فِي الْمَدَارِسِ مِنْ
عَدَمِ أَهْتِمَامِ الْمُرَاهِقِينَ بِلُغَتِهِمْ.

8. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית המסומנת בקו.
يَعْتَبِرُ الْعَرَبُ اللَّهجاتِ الْمُحَكَّيَّةَ الْمُخْتَلَفَةَ جُزْءًا لَا يَتَّحِزُّ مِنْ أَلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ
الْمُوَحَّدَةِ إِرَادَةً فِي الْحِفَاطِ عَلَى الْوَحْدَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

---

9. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהן התופעות התחביריות המסומנות בקו.
أَلُّغَةُ الْعَرَبِيَّةِ هِيَ أَكْثَرُ أَلُّغَاتِ تَحْدُثًا ضِمْنَ بِمُجْمُوعَةِ أَلُّغَاتِ السَّامِيَّةِ وَأَكْثَرُ
أَلُّغَاتِ أَنْتِشَارًا فِي الْعَالَمِ.

---

10. תרגמו את המשפט לעברית, וכתבו מהי התופעה התחבירית בו.
أَثَّرَتِ الْعَرَبِيَّةُ تَأْثِيرًا مُبَاشِرًا عَلَى أَلُّغَاتِ الْأُخْرَى فِي الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ.

---

11. שללו את המשפט האמצעות לא הנאפיה للجنس.
هناك اقتراحات لتبسيط قواعد العربية الفصحى من أجل تسهيل تعلّمها.

---

12. כתבו את המשפט הבא בדרך חלופית להבעת הסביל.
تُسْتَعْمَلُ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ فِي بَعْضِ مَنَاطِقِ إِفْرِيقِيَا غَيْرِ الْعَرَبِيَّةِ.

---

13. הקדימו למשפט كان ושנו את המשפט בהתאם.
إِنَّ تَعَدُّدَ اللَّهجاتِ موجود عند العرب من أيام الجاهلية.

---

14. חברו את שני המשפטים א ו- ב למשפט תנאי.
א. يتعلّم الطلاب الإسرائيليون اللغة العربية.
ב. يفهم الطلاب الإسرائيليون قواعد اللغة العبرية فهمًا جيدًا لأنها لغة سامية.
